

เนื่องจากเป้าหมายหลักของการวิจัยครั้งนี้คือ ต้องการศึกษาค้นคว้าทำความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ทางสังคม (Social Phenomena) อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมุ่งที่จะนำคำตอบว่าปรากฏการณ์ดังกล่าว "เกิดขึ้น" เนื่องด้วยเงื่อนไขหรือปัจจัยอะไรบ้าง

ดังนั้นระเบียบวิธี (Methodology) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นระเบียบแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยมีตัวผู้วิจัยเองเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในกระบวนการวิจัยเพราะ "การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการใช้คนสัมผัสกับคนโดยตรง" (สุภางค์ จันทวานิช 2523 : 138)

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวิธีการศึกษาเป็น 2 วิธี คือ

1. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary research)

1.1 เอกสารอันดับแรก (Primary source) ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับร่องเงืงต้นหยงโดยตรงที่มีผู้ศึกษารวบรวมไว้ก่อนแล้ว ทั้งส่วนที่เป็นข้อเขียน รายงานการวิจัย และแถบบันทึกเสียง ซึ่งได้เก็บรวบรวมไว้ที่สถาบันทักษิณคดีศึกษา หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

1.2 เอกสารอันดับรอง (Secondary source) ได้แก่ เอกสารคำรารายงานการวิจัย ข้อเขียนและบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัย เช่น แนวคิดทฤษฎีทางสังคมศาสตร์เกี่ยวกับบทบาทของการสื่อสาร แนวคิดในการวิเคราะห์สื่อพื้นบ้านในฐานะวัฒนธรรมพื้นบ้านแขนงหนึ่ง การศึกษาถึงการละเล่นพื้นบ้านโดยทั่ว ๆ ไปและในภาคใต้ ตลอดจนการวิเคราะห์บทบาทและการสื่อความนิยมของสื่อพื้นบ้านชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

2. การศึกษาภาคสนาม (Field Research) โดยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์ (Interview) และการสังเกต (Observation) ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์แบบลึก (Depth Interview) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงในระดับลึกและเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) โดยผู้วิจัยกำหนดหัวข้อที่จะทำการศึกษาไว้อย่างกว้าง ๆ เป็นการล่งหน้า (Interview Guideline) เป็นลักษณะคำถามแบบเปิด (Open-ended)

2.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ในระหว่างกำลังทำวิจัย ในกิจกรรมการเล่นรองเงิ้งตันหยงโดยตรงนั้นมีโอกาสได้ชมเพียง 1 ครั้ง เนื่องจากในปัจจุบันการแสดงรองเงิ้งตันหยงมีน้อยลง แต่ผู้วิจัยเคยมีโอกาสชมการแสดงรองเงิ้งตันหยงมาตั้งแต่วัยเด็ก และในช่วงระยะ 10 ปีมานี้ ประมาณ 8 ครั้ง การสังเกตส่วนใหญ่ที่ผู้วิจัยทำจึงเป็นการสังเกตการณ์โดยทั่วไปเกี่ยวกับสภาพวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และลักษณะของชุมชนอย่างกว้าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมที่กำลังกระทำการศึกษา

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องใช้การลงพื้นที่เพื่อสำรวจว่าพื้นที่ใดที่เคยนิยมเล่นรองเงิ้งตันหยงอย่างสูงในอดีต จากนั้นจึงเจาะหากลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับรองเงิ้งตันหยงในฐานะใดฐานะหนึ่ง นั่นคือการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้วิธีการสอบสวนจากปากคำของผู้มีความรู้ หรือผู้ที่เคยทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อน กลุ่มผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โต๊ะอิหม่าม หรือผู้อาวุโสประจำหมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ตามลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเล่นรองเงิ้งตันหยง คือ

3.1 กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับคณะรองเงิ้งตันหยงโดยตรง คือ

นายโรง	จำนวน	4	คน
นักดนตรี	จำนวน	7	คน
นางรำ	จำนวน	14	คน

3.2 กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเล่นรองเงิ้งตันหยงในฐานะผู้ชมหรือเคยร่วมเล่น ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่รองเงิ้งตันหยงเคยได้รับการเล่นอย่างแพร่สะพัดและเข้มข้น คือบริเวณพื้นที่ตำบลนาเกลือ ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง ตำบลปะเหลียน ตำบลบ้านนา อำเภอปะเหลียน และตำบลบ่อหิน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ (ตำบล) อาจมีไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับจำนวนบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องกับรองเงิ้งตันหยงที่หลงเหลืออยู่ แต่จะจัดเก็บอย่างน้อยพื้นที่ละ 30 คน รวมพื้นที่ 5 จุด มีทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 150 คน เป็นบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

ไม่จำกัดเพศ ทั้งนี้หากได้รับคำแนะนำว่ามีผู้อยู่ในพื้นที่อื่นและเห็นมีความจำเป็นก็จะติดตามไปเก็บข้อมูลเป็นกรณีพิเศษ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เครื่องมือที่ใช้คือ การทำบันทึก (note taking) และการทำหนังสืออ้างอิง (bibliography) โดยใช้การเปรียบเทียบข้อมูลเรื่องเดียวกันจากแหล่งต่าง ๆ ประกอบกับการพิจารณาความเป็นไปได้และความน่าเชื่อถือของผู้เขียนข้อมูลและเอกสารนั้น

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Work) ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและถูกต้องที่สุด พร้อมกับการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ซ้ำ (Repeated Interview) ในประเด็นเดียวกันด้วยคำถามต่าง ๆ กับบุคคลคนเดียวกันและระหว่างคนอื่น ๆ หลังจากนั้นได้นำข้อมูลมาปรึกษาผู้มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้ และอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความมั่นใจประเด็นสำคัญที่จะสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

4.2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของร่องเง็จต้นหยง ได้แก่ประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ และขนบนิยมในการเล่น

4.2.2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับเนื้อเพลง และบทบาทต่าง ๆ ทางสังคมที่เคยเป็นเคยมี และยังคงมีอยู่ในเขตพื้นที่ดังกล่าว เช่น การให้ความบันเทิง ให้ข้อมูลข่าวสาร ให้การศึกษา การวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์และสังคม เป็นต้น

4.2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและสาเหตุปัจจัยของการเสื่อมความนิยมของประชาชนต่อการเล่นร่องเง็จต้นหยง เช่น ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเล่น โอกาสของการแสดง รายได้ ลักษณะการสืบทอด ตลอดจนสาเหตุของการเข้ามาแทนที่ของสื่อบันเทิงอื่น ๆ เป็นต้น

5. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม แบ่งระยะเวลาออกเป็น 2 ช่วงคือ

5.1 กลางเดือนกุมภาพันธ์ 2532 - พฤษภาคม 2532 รวมระยะเวลาประมาณ 3 เดือน เป็นช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยเข้าไปอยู่ในพื้นที่และเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องติดต่อกัน ประมาณ 2 เดือน เพราะต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ พบอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

5.2 กลางเดือนสิงหาคม 2532 - พฤศจิกายน 2532 เป็นระยะเวลาที่ผู้วิจัยใช้ติดตามข้อมูลที่ยังไม่ครบและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในกระบวนการการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นไม่ได้แยกออกจากกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้เป็นสิ่งที่กระทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ตลอดเวลา สำหรับประเด็นในการวิเคราะห์นั้น ได้กำหนดประเด็นในการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามหลักตามสมมุติฐาน ของการวิจัย 2 ประการ คือ

6.1 การวิเคราะห์บทบาทของรองเง็งคันทยงที่มีต่อชุมชนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ การให้ความบันเทิง การให้ข้อมูลข่าวสาร การให้การศึกษาอบรม การรายงานวิพากษ์วิจารณ์สภาพเหตุการณ์และสังคม และการก่อให้เกิดการปะทะสัมพันธ์และในการสร้างบูรณาการในสังคม

6.2 การวิเคราะห์ถึงสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้าน การแสดงและการเสื่อมความนิยมของผู้ชม ซึ่งได้แก่ปัจจัยที่เกิดจากการเข้ามาแทนที่ของสื่อสมัย และสื่อบันเทิงจากเขตเมือง ปัจจัยที่เกิดจากข้อจำกัดของตัวสื่อรองเง็งคันทยง เช่น ลักษณะของการสืบทอด โอกาสของการแสดง รายได้ และปัจจัยที่เกิดจากการเสื่อมความนิยมของผู้ชม โอกาสของการเลือกสื่อบันเทิงอย่างอื่น การขาดการสนับสนุนจากหน่วยราชการ ฯลฯ

6.3 การเสนอผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของการเขียนบรรยาย (Analitical Descriptive) เป็นหลัก